

De Kunstlobby

Redactioneel Boekman 74

Anita Twaalfhoven

Deze *Boekman* over de kunstlobby verschijnt in onzekere tijden. Voorheen kwam de commotie over het cultuurbeleid eens in de vier jaar tot een herkenbaar hoogtepunt. Zodra de Cultuurnota is uitgebracht, waarin het Rijk uiteenzet welke kunstinstellingen de vier volgende jaren subsidie krijgen, volgt een levendige lobby van individuele instellingen voor (meer) geld. De lobbycampagne 'Laat Dogtroep Leven' deed cultuurwoordvoerder Margot Kraneveldt van de LPF in 2004 zelfs verzuchten dat 'groepen die zoveel tijd en middelen aan een lobby kunnen besteden duidelijk te veel subsidie ontvangen'.

Een wetswijziging in april 2007 heeft deze procedure min of meer overboord gezet. Het Rijk blijft weliswaar verantwoordelijk voor een aantal grote instellingen en de spreiding van culturele voorzieningen over het land, maar het merendeel van de instellingen komt onder de verantwoordelijkheid van fondsen. Daar lijken lobbyisten voor een dichte deur te staan, want wie tegen de subsidiebeschikking van een fonds in het geweer wil komen, moet meestal zijn toevlucht zoeken tot de geëigende juridische procedures.

De Nederlandse kunstlobby richt zich al decennia in de eerste plaats op de overheid. Cas Smithuijsen beschrijft in deze *Boekman* hoe dit spel van verdelen en bemachtigen van subsidiegeld in de loop der tijd almaar complexer is geworden. 'Wie de voorschriften en aanwijzingen niet goed uitspelt, kan subsidie wel vergeten.' Hij stelt dan ook dat 'het vizier van cultuurbestuurders en kunstpleiters naar het overheidsbeleid is gaan staan, zoals ogen naar een bril.'

Desondanks was het landschap waarin de kunstlobby opereerde tot voor kort nog te overzien, vindt Marianne Versteegh van Kunsten '92. 'Was je het ergens niet mee eens, dan trok je aan de bel, in eerste instantie bij de minister en als dat niet hielp bij de Tweede Kamer. Er waren drie duidelijke postadressen: de Raad voor Cultuur, het ministerie van OCW en de Tweede Kamer.' Maar nu het merendeel van de culturele instellingen onder verantwoordelijkheid komt van fondsen, verdwijnt dit overzicht, denkt zij. 'En lijken we toe te gaan naar een periode waarin niet alleen het culturele veld, maar ook het beleid versplinterd raakt.'

Voormalig voorzitter van de Raad voor Cultuur Winnie Sorgdrager ziet de toekomst juist zonnig in: 'De instellingen zullen niet meer allemaal tegelijk eenmaal per vier jaar de boodschap krijgen of zij subsidie krijgen – en hoeveel. Er zijn periodieke herkansingen. Dat zal dus ook niet leiden tot collectieve protesten.' Een veel gezondere situatie, vindt zij.

De redactie van *Boekman* vroeg diverse kunstinstellingen om een kijkje in de keuken van de eigen kunstlobby te bieden. Nerveuze reacties waren het resultaat. Misschien is de lobby van individuele instellingen een activiteit die zich bij voorkeur achter de schermen afspeelt. Men geeft liever niet prijs hoe men ooit een commissielid voor zich heeft gewonnen, een gemeenteraadslid heeft overtuigd of een Kamerlid op andere gedachten heeft gebracht.

De twee instellingen die in een column aan het woord komen, Dogtroep en Netwerk CS, heffen zich uit eigen beweging op. Dogtroep, dat in de vorige cultuurplanperiode minder subsidie dan voorheen ontving omdat het als publiekslieveling zelf voldoende inkomsten zou kunnen genereren, schrijft bij monde van Bart Kusters: 'We zijn moe van het lobbyen en degenen die we willen bereiken, zijn moe van het gelobbyd worden.'

Van een heel andere orde is het besluit van Netwerk CS, een instelling die door de overheid juist in het leven is geroepen om te lobbyen: voor meer diversiteit in de kunstwereld. Mavis Carrilho daagt de kunstsector uit om na acht jaar het 'estafettestokje' van hen over te nemen. Maar de vraag dringt zich op of het opheffen van Netwerk CS niet een beetje voorbarig is. Lobbydeskundige bij uitstek Martijn Sanders hoorde het nieuws al eerder in de wandelgangen en toont zich, in een interview in deze *Boekman*, verbaasd: 'Een belangrijke lobby in deze tijd is die voor meer diversiteit in de kunstwereld, zoals Netwerk CS of Atana doen. Deze lobby is nog heel hard nodig en zou zich juist moeten uitbreiden.'

Tijdens het ter perse gaan van deze *Boekman* maakte het ministerie van OCW bekend dat maar liefst 314 instellingen voor in totaal 181 miljoen euro subsidie hebben aangevraagd: op jaarbasis twee tot drie keer meer dan er vermoedelijk beschikbaar zal zijn. De definitieve budgetten maakt minister Plasterk pas op

Prinsjesdag bekend. In de tussentijd zal de kunstlobby weer op volle toeren draaien. Volgens Ben Pauw, auteur van het boek *Lobbyen in Nederland*, heeft de kunstsector, 'gelet op zijn belangrijke maatschappelijke functie, niet alleen het recht maar zelfs de plicht om voor zijn belangen op te komen'. En het is de moeite waard om ook bij andere maatschappelijke sectoren en organisaties steun te zoeken. In *Boekman* zet hij de stappen voor een stevig lobbyplan uiteen. De kunstsector heeft namelijk veel te winnen, maar ook te verliezen.